

TMMOB
MİMARLAR ODASI - ANKARA ŞUBE
ATATÜRK
ORMAN ÇİFTLİĞİ (AOÇ)
5524 SAYILI YASA VE
KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI
DEĞERLENDİRME

EKİM

2006

TMMOB MİMARLAR ODASI – ANKARA ŞUBE

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ (AOÇ),

5524[1] SAYILI YASA VE AOÇ’NİN KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI

Türkiye Cumhuriyetini kuran kadrolar, siyasal alanda kazandıkları başarıları sürekli hale getirecek bir ekonomik modelin gerekliliğini her defasında dillendirmişlerdir. Bir yandan modern siyasal kurumlar hayata geçirilirken diğer yandan bu siyasal kurumları besleyecek ekonomik model olarak kırsal ve kentsel alanda sanayileşme ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hem kent hem kır yaşamında sanayileşmeye dayalı bir kalkınma modelini ön plana çıkarır. Bununla da kalınmaz, kırsal ve kentsel yaşamın uyumunu esas alan örnek kalkınma modelleri de hayata geçirilir. Atatürk Orman Çiftliği projesi de Türkiye Cumhuriyeti’nin kalkınma politikasının hem mekânsal hem de hukuki bir görünümüdür. Atatürk Orman Çiftliği, Kır ve Kent yaşamının bir biri içine girişine ve harmanlanışına bir örnek olması açısından tasarlanmıştır.

Ancak Türkiye’nin yakın zaman kentleşme ve sanayileşme politikaları, Cumhuriyet kadrolarının öngörülerinden farklı bir çizgide gerçekleşmiştir. Bugün geline nokta, Atatürk Orman Çiftliği’nin hukuksal hikâyesi bile, Ankara’daki günümüz kentleşme politikalarını kavramamıza yardımcı olacak niteliktedir. Ancak bu noktada hazırladığımız çalışma, Mimarlar Odası Ankara Şubesi başta olmak üzere pek çok meslek örgütü ve demokratik kitle örgütünün son bir yıldır AOÇ üzerinde yaşanan gelişmelere yaptığı vurguya odaklanmaktadır. Atatürk Orman Çiftliği’ni yeni bir sürece hazırlayan, 5524 sayılı yasayla bu yasa paralelinde hazırlanan Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının hukuksal olarak Atatürk Orman Çiftliği’nin geleceğini nasıl şekillendireceği sorusuna yanıt aranacaktır.

1. Tarihsel Seyri İçinde “Atatürk Orman Çiftliği” Arazileri

Mustafa Kemal 1925 yılında[2], Ankara’nın tarımsal üretim için uygun bir zemin sağlamayan, bataklık ve kıraç arazilerinde, yurttaşan gerçekleştirdiği satın almalarla, bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliğini kurmuştur. 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11 Haziran 1937 tarihinde yazmış olduğu vasiyet mektubu ile, AOÇ’yi Türkiye Cumhuriyeti hazinesine hediye etmiştir[3]. Ancak, 1938-1950 arası dönemde, “Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi” kararlarıyla Çiftlik arazisinin amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında Çiftliğin 7372 dekar arazisi, değişik yöntemlerle, çeşitli kuruluşlara devir edilmiştir.[4] Çiftliğin korunması ve yaşanan hızlı arazi kayıplarının önlenmesi amacıyla, 25.03.1950 tarihinde 5659 sayılı “Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu” çıkarılmıştır. Ancak bu yasa, AOÇ arazisinin, “özel kanunlarla” devir, temlik ve kamulaştırılmasına olanak tanımış ve tahsis, kiralama ve satışına da yasal zemin hazırlamıştır.

1950-2006 arasında arazi devrinde üç yöntem kullanılmıştır. (1) Yasal tahsis, (2) Mahkeme kararları ile tahsis, (3) Özelleştirme uygulamaları.

1950 sonrası, 5659 sayılı Yasanın yürürlükte olduğu dönemdeki yasal tahsis yöntemi ile yapılan arazi devirleri aşağıdaki gibidir;

1950-1960 yılları arasında 5659 sayılı Yasanın 10’uncu maddesine[5] göre çıkarılan 6000, 6238[6], 6947[7], 7310[8] sayılı yasalar ile AOÇ arazisinden kentsel toprak rantına pay ayrılmıştır. Bu yasalar aynı zamanda Ankara’da 1950-1960 yılları arasında yaşanan hızlı ve plansız kentleşmenin de ip uçlarını vermektedir. AOÇ, bu yasalarla giderek şehrin merkezine kaymaktadır. Şehrin Merkezi, kır ve kent bütünlüğüne uygun uzun vadeli bir planlamanın ışığında değil, kentsel rantın, Şehirde yükselen yeni sanayici sınıfın ve etrafında öbelenen toplumsal çıkar gruplarının geliştirdiği himaye biçimlerinin, bürokrasi ile bu çıkar grupları arasındaki etkileşimin ve sermaye birikiminin gelişim seyrine uygun şekillenmektedir.

1976 yılında çıkarılan 2015 ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı[9] yasalar çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen araziler de, AOÇ alanını daraltmıştır.

Diğer taraftan 27.11.1994 tarihinde çıkarılan 4046 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” çerçevesinde özelleştirilen ve çiftlik arazisinden özel kanunlarla yer verilen, Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşların çiftlikten almış olduğu bu

araziler de özel şahısların eline geçmiştir. Böylece Atatürk Orman Çiftliği arazileri içinde yeni özel mülkiyet adacıkları meydana gelmiştir.[\[10\]](#)

2005 yıl sonu itibarıyla çeşitli nedenlerle çiftlik arazilerinde ortaya çıkan arazi kaybı toplamı 22.078 dekadır. Bu miktarın, Mustafa Kemal'in vasiyetiyle hazineye hediye etmiş olduğu toplam arazinin % 42'sine eşit olduğu bir diğer gerçektir. [\[11\]](#)

Bu bağlamda Atatürk Orman Çiftliği, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı ile doğal ve tarihi SİT alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı Kararı ile de birinci derece SİT alanı olarak ilan edilmiştir.[\[12\]](#)

Bu kararlar bile AOÇ arazisinin bütünlüğünü korumaya yetmemiştir. Atatürk Orman Çiftliği arazisinde yaşanan yağma, arazi kaybı ile çiftlik arazisinde mülkiyet sorunlarını da doğurmuştur.[\[13\]](#) Bu yasalarla birlikte arazi bütünlüğünü yitiren AOÇ, hem kentsel rantın hem de büyüyen kentin baskısı altında kalmıştır. Bununla birlikte, mekansal ve tarihi dokusu zedelenen AOÇ, 1928 yılında hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilen işlevini de yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Bütün bu tarihsel seyri içinde AOÇ arazilerinin kaderi Türkiye'nin sanayileşme, demokratikleşme ve kalkınma çizgisine paralel olarak çizilmiştir. İçinden geçtiğimiz bu dönemde de AOÇ arazisinin geleceği, Yerel Yönetimlerin borcu borçla kapattıkları küresel ekonominin dengesine terk edilmektedir. 21.06. 2006 tarihinde kabul edilen, 5524 sayılı yasa da en genel anlamda 1980'li yıllardan beri yaşana makro ekonomik ilişkiler, Türkiye'nin ihracata dayalı ekonomi modeli, üretime dayalı bir sanayileşmeden ve tarımdan vazgeçme sürecinde anlaşılabilir. Bununla birlikte yerel ve merkezi yönetimler arasındaki dengenin Belediyeler etrafında odaklanan Uluslararası sermaye çevrelerinin lehine değiştiği koşulları da göz etmek gerekir. Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ivmesi hızlandırılan, kentin eğlence sektörüne evrilmiş geleceği, yoğun emek sömürsüne ve "üretim dışına itilen kent" modeliyle harmanlanmaktadır. AOÇ arazileri, AKP kadrolarının tahayyülünde yeni bir *disneyland* olarak şekillenmektedir.[\[14\]](#)

2. Atatürk Orman Çiftliği'nin Kuruluş Amacı ve Günümüzdeki Anlamı

Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş amacını anlayabilmek için çiftliği kuran ve hazineye devreden Mustafa Kemal Atatürk'ün kanun gücünde olan vasiyetnamesini okumak gerekir.[\[15\]](#) Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da, Çiftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naçizane bir vazifesi olduğunu vurgular. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşebilmesinin bir modeli olarak AOÇ öngörülmüştür. Bununla birlikte Atatürk Orman Çiftliği, sürekli gelişeceği ve büyüyeceği tahmin edilen Ankara Şehri'nin tarımsal ihtiyaçlarını karşılayan ve kentin etrafında ve kimi zamanda içinde onunla bütünleşen bir kır kent modelidir de. Atatürk Orman Çiftliği, kısacası, kent dokusu açısından salt yeşil alan olma özelliğinin çok ötesindedir. AOÇ, toprakta kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. Atatürk Orman Çiftliği amacı itibarı ile bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan "kentsel tarım"[\[16\]](#) modelinin ilksel örneğidir.

Yeni yasa ile yukarıda tanımladığımız ilkelerin kaybolacağı düşünülebilir: Oysa ekolojik anlamda bir yok oluşa sürüklenen Ankara kentinin, biyolojik ve toplumsal zenginliğini yeniden yaratmasında ve birleştirmesinde, Atatürk Orman Çiftliği, kuruluşundaki amaçlar doğrultusunda geliştirilebilir, toprağın koruma ve kullanma dengesi kentin değerleriyle bütünleştirilebilir. Yaklaşık 80 yıl içerisinde öngörülen işlev güncelleştirilebilir; ancak bu işlevin, günümüz beklentileri ve Ankara'nın çağdaş koşullarıyla karşılaştırılması gerekmektedir.

1. AOÇ, modern tarım ve tarımsal sanayinin gelişimine katkı sağlayacak, önemli bir "model-kurum" olarak tasarlanmıştır; dolayısıyla bu anlayışın sürdürülebilirliğinin sağlanması amaç olmalı; ancak günümüzde benzer bir model arayışını Türkiye ve özellikle Ankara'nın ileri teknoloji kullanımını içeren sanayi gelişimiyle ve kentin araştırma ve eğitim potansiyeliyle birlikte düşünmek gerekmektedir,
2. Ankara, Türkiye'deki sanayi gelişimine katkı sağlayan, özellikle yüksek teknolojiyi kullanan ve üreten bir kentsel niteliğe sahiptir; Dolayısıyla, Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün öykündüğü modern tarım ve hayvancılığın ilkelerini içinde barındıran; ancak bunu, 2000'li yılların bilimsel birikimi ile örtüşüren yapılanmalara gidilmesi bir zorunluluktur;
3. Örnek verilmesi gerekirse, Anadolu eko-sistemlerini bilimsel yöntemlerle araştırarak ve elde edilecek bulguları bilimsel ortamlarda modelleyecek yeni, çağdaş kurumları içerisinde barındırabilen bir AOÇ örgütlenmesi, yukarıda açtığımız alanları etkin kılabilmenin bir aracı olabilecektir;
4. Benzer bir biçimde, endemik bitki ve hayvan türleri ve/veya nano-teknoloji ve organik tarım ile hayvancılık üzerine araştırma yapabilecek enstitüler; bio-teknoloji, tarım-gıda-çevre teknolojileri alanlarında yüksek katma değer sağlayacak ulusal ve/veya uluslararası araştırma ve uygulama kurumları da, yeni AOÇ çatısı altında toplanabilir;
5. Burada sözü edilen açılımlar, tarımsal bir faaliyetten çok, modern, sağlıklı ve katma değeri yüksek, dolayısıyla Ankara ve daha sonra da Anadolu ekonomisine doğrudan katkı sağlayabilecek alanlardır: Doğrudan tarımsal üretimden çok, bilimsel araştırma ve uygulama ile modern tarımcılık, tarımsal gelişme ve hayvancılık alanlarında söz sahibi araştırmaya yönelik kurumsal yapı ve tüm Anadolu'ya model olabilecek uygulamalı çalışmalar, AOÇ'yi modern başkente yakışır, tüm Türkiye'ye öncü olacak özgün bir konuma ulaştırabilecektir;
6. Benzer bir biçimde, tarımsal alanlarda edinilecek açılımların, özelde hayvancılık ve genelde ise, hayvan-bilimleri (zoooloji) açısından da önemli olduğunun görülmesi gerekir; dolayısıyla Ankara'ya kazandırılması gereken, salt eğlence ve tüketime odaklı bir "safari park"tan veya hayvanat bahçesinden öte olmalıdır. Bu tür ortamların, servis sektörü dışında üretime doğrudan katkı sağlamadığı ve yüksek katma değer yaratmadığı bilinmektedir. Hayvan türleri üzerine, örneğin genetik mühendisliği alanında faaliyet gösteren bilimsel nitelikli kurumsallaşmaların araştırma mekanları ve uygulama alanlarının, AOÇ içerisinde yer alması olasıdır. Böylelikle uygulamalı bilimlerle, görerek edinilen eğitimci faaliyetlerin birlikteliğinin önü açılacak, yüksek donanım ve kalifiye iş-gücü için, ileri teknoloji kullanan istihdam olanakları yaratılacaktır.

Kısacası AOÇ, kentlilerin iş ve meslek edinmelerine katkı sunacak şekilde, bilimsel niteliği ön planda tutulan ve Ankara'yı istenilen bilim kenti kılacak bir tür üretim alanına yönlendirilmelidir. Böylece, Ankara kenti üretirken aynı zamanda nefes alma olanağı bulabilecek mekanlara kavuşacaktır. Bu şekilde mekan sadece, ticari bir eğlence merkezi olarak değil çok yönlü bir şekilde işlev kazanacaktır. Mustafa Kemal'in vasiyeti başta olmak üzere, Jansen Planı, 1963 yılında hazırlanan Birinci beş yıllık kalkınma planı kır-kent modelinin dinamiğine yönelik önemli ipuçları sağlamaktadır. Meri Kanun ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu bu tür bir eksenin önemli olanaklarıdır. Bununla birlikte AOÇ alanının doğal ve tarihi sit olduğu[\[17\]](#) göz önünde bulundurulursa, toplumsal hafızanın gelecek kuşaklara taşınması açısından da bu alanın iddia edilen aksine, tarımsal niteliklerle sanayi gelişimi ve

kentsel servis alanlarının birlikte işlevlendirilmesinin önünde yasal bir engel de bulunmamaktadır.^[18] Tüm bu önermeler sonucu korunması gerekli doğal ve tarihi sit alanı olarak tescillenmiş olan AOÇ alanının tescillenmesini gerektiren doğal ve tarihi değerler korunarak yaşatılacak; alanın geçmişten gelen tarihsel anlamı ve bugünün kimliğini oluşturan değerlerin yaşaması, kent ve ülke ile bütünleşmesi de sağlanacaktır.

3. Yönetim Örgütlenmesi Açısından Atatürk Orman Çiftliği ve Müdürlüğü

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname^[19]'nin 29. maddesine göre Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına bağlı kuruluşlardır.

5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 1 inci maddesinde, Tarım Bakanlığına bağlı ve tüzelkişiliği haiz olmak üzere Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün kurulduğu, çiftliğin işletilme esaslarının Tarım Bakanlığı'nca tespit edileceği belirtilmektedir^[20]. 2'nci maddesinde de, Müdürlüğün bir müdürün idaresi altında, bir müdür yardımcısı ile umumi ziraat işleri, bağ, bahçe kültürleri ve ağaçlandırma işleri, hayvancılık ve hayvanat bahçesi işleri, ziraat sanatları işleri, ticaret, idare ve levazım işleri ile hesap işleri şefliklerinden ve hukuk işleri servisinden teşekkül edeceği, Müdürlüğün ticaret alanındaki faaliyetinin; işletmeden elde edilen mahsullerin veya bunlardan işletmenin ziraat sanatları kısımlarında değerlendirilmiş olanlarının satılmasına münhasır olduğu hükümlerine yer verilmiştir. Atatürk Orman Çiftliği Müdür ve Personelinin görev ve yetkileri bir yönetmelikle düzenlenmiştir.^[21] Müdürlüğün Bütçesi de yine bir yönetmelikle düzenlenmiştir.^[22]

Kanunla kurulan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün yukarıda yer verilen hükümlere göre kuruluş amacı ve görevinin tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılmasına yönelik olduğu kuşkusuzdur. Atatürk Orman Çiftliğinin, Koruma Kurulunca sit alanı olarak tescil edilmesindeki temel gerekçelerden biri de yukarıda belirtildiği üzere, çiftçiye önderlik edecek şekilde modern metotlarla yapılan tarım ve hayvancılık faaliyetinin devamının sağlanmasıdır. ^[23]

4. 5524 Sayılı Kanun^[24] Atatürk Orman Çiftliği'ne Ne Getiriyor Ne Götürecek!!

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi^[25] AKP Ankara Milletvekili Salih Kapusuz tarafından 22. Dönem 4. Yasam yılında Meclis gündemine taşınmıştır. Kanun teklifi, tüm AOÇ arazisini, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis etme amacına göre hazırlanmıştır. Bu tahsis sonucunda da Büyükşehir Belediyesi'nin AOÇ arazisini nasıl kullanacağı konusunda da oldukça esnek bırakmıştır. Buna karşın Kanunun gerek Genel Gereğesi^[26] gerekse de madde gereğesi^[27] üç temel savda odaklanmaktadır. Bunlar, AOÇ arazisi içinde işgal yoluyla mülk edinen kişilerle AOÇ Müdürlüğünün yaşadığı hukuki ihtilaflar ve bu ihtilaflar sonucunda ortaya çıkan mağduriyetler, Büyükşehir Belediyesi'nin alt yapı hizmetlerinin AOÇ ile ilgili yasal kısıtlılıklar nedeniyle engellendiği savlarıdır.

İlgili Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun önüne gelmiş Komisyon, 5.6.2006 tarihinde, gelen teklif üzerinde birkaç tashih yaparak değişiklik teklifini kabul etmiştir. Komisyonunda bulunan AKP dışındaki milletvekilleri de değişiklik teklifine ilişkin ayrıışık oylarını ve raporlarını sunmuşlardır.

Komisyonundan çıktıktan sonra Meclis Genel Kuruluna gelen değişiklik teklifi Mecliste ve kamuoyunda yoğun tartışmalara neden olmuştur. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Ankara Platformu Bileşenleri'nin çabalarıyla kısa sürede bir kamuoyu yaratılmıştır. Buna karşın son an da Değişiklik teklifini meclisten geçiremeyeceğini düşünen Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Melih Gökçek'in girişimleri, değişiklik teklifi üzerinde CHP grubunun vurguladığı değişiklikler yapılmış teklif üzerinde uzlaşan, AKP ve CHP, 21.6.2006 tarihinde yasa değişikliğini gerçekleştirmişlerdir.

Yapılan bu değişiklikle 5659 sayılı kanuna eklenen 5524 sayılı kanunla Eklenen madde ^[28] temel olarak şu alanlarda düzenleme getirmiştir:

- 1) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'i mevzuat uyarınca üst ölçekli plan, koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili kılınmıştır.
- 2) AOÇ ile şahıslar arasındaki arazi ihtilaflarının giderilmesi için AOÇ'ye ait arazilerin değer kaybına yol açmaksızın plan bölgesindeki ada parsellerde toplanabilmesi sağlanmıştır.
- 3) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı taşıma araçları ile yeraltı tünelleri ve yeraltı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan arazilerin bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilmesi sağlanmıştır.
- 4) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile onaylı imar planlarında görülen Hayvanat Bahçesi alanının 10 yıllığına, Atatürk Orman Çiftliği ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebileceği kanunlaştırılmıştır.

Meclis Gündemine AKP Ankara milletvekili Salih Kapusuz tarafından getirilen yasa değişikliği teklifinin ilk halinden yukarıda maddeler halinde belirtilen değişikliklere kadar yaşanan tartışmalar sürecinde yasa koyucunun temel iradesinin AOÇ ile ihtilaf yaşayan şahısların mahduriyetiyle ilgili parsellerle, alt yapı tesislerinin geçeceği araziyle ve hayvanat bahçesi arazisiyle sınırlandırdığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu alanların nasıl tespit edileceği konusunda yasadaki net bir çıkarsama da bulunmak mümkün değildir. Ancak bu noktada da kendisine yetki tanınan Büyükşehir Belediyesi'nin yasayı kendisinin istediği gibi yorumlamasını önüne geçmek gerekir. Bu konu da yasa koyucunun iradesine kanunun madde ve genel gereğesine bağlı kalınarak bir yorum yapılabilir. Bu şekilde Bu kanuna dayanarak yapılacak tartışmalarda ve hukuksal sorunlara çözüm yolu bulunabilir. Yukarıda numaralandırdığımız yasanın düzenleme yaptığı alanlar konusunda sırasıyla bir değerlendirme yapmak gerekir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'i mevzuat uyarınca üst ölçekli plan, koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili kılınması hakkında.

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi özel bir kanunla düzenlene AOÇ arazinde Bu yasanın uygulanmasında hukuki temel şu gerekliliklere uyularak sağlanabilir.

- Ankara Büyükşehir Belediyesi, 5216 sayılı yasaya[29], göre 23.07.2006 tarihine kadar yapması gereken Ankara kentinin üst ölçekli planları hazırlamalı,
- Bu üst ölçekli planla birlikte, AOÇ'yi içerecek koruma amaçlı imar planı[30] katılımcı bir süreçle hazırlanmalı, kent gelişim master planı, ulaşım ve çevre master planları yapılarak, çiftliğe ait stratejiler, müdahale biçimleri, teknik alt yapı plan ve projeleri ve koruma kullanım dengesinin nasıl kurulacağı koruma amaçlı imar planı hazırlama sürecinde belirlenmeli,
- AOÇ'nin kuruluş amacına uyumlu bu ilkeler plana yansıtılmalı; Planda, AOÇ'nin etrafındaki kentsel dokunun gelişimi gözetilerek, AOÇ'nin üzerindeki baskı ve yoğunluğu azaltacak şekilde kestirimlerde bulunulmalı,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili alan yönetimi oluşturulmalı, Bu doğrultuda AOÇ için ilgili yönetmelikte sayılan tüm tarafların katılımıyla bir Yönetim Planı yapılmalı, Alan Yönetimi kurulmalı[31],
- Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun AOÇ alanının 1. derece tarihi ve doğal sit alanı tescil ve ilanına uyularak çiftliğe ilişkin tüm uygulamalarda bu kurulun görüşü alınmalı,

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı AOÇ için yapılacak üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı için uygun görüşünü yukarıda belirttiğimiz gibi AOÇ'nin kuruluş amacını, Mustafa Kemal'in Vasiyetini, Bakanlığın görevleri ve amacını gözeterek oluşturmalıdır. Bu nokta da AOÇ'nin yasal ve tarihsel niteliğine zarar verecek amaç dışı kullanımlara yol açacak her türlü plana olumsuz görüş belirtmelidir.

Bu çerçeveye aykırı her türlü plan ve plan hazırlama süreci hukuksal açıdan yargı denetimine tabi tutulabilecektir.

AOÇ ile şahıslar arasındaki arazi ihtilaflarının giderilmesi için AOÇ'ye ait arazilerin değer kaybına yol açmaksızın plan bölgesindeki ada parsellerde toplanabilmesi sağlanması hakkında.

Uygulamada AOÇ arazisi üzerinde kira ve benzeri yollarla yaşanan işgallere hukukilik kazandırma girişimini önüne geçmek için, imar uygulamalarında bütünlüğü sağlamak üzere planlama sürecini işletecek olan Büyükşehir Belediyesi başta,

- Müdürlüğün önünü alamadığı en çok uğraştığı sorunların başında gelen kiracıların, kiraladıkları açık ve kapalı alanları sürekli genişletmesi ve bu suretle kamu yararı aleyhine haksız kazanımlar sağladığından, bu durumun önlenmesi için kiradaki taşınmazların sürekli ve periyodik olarak denetimini sağlayacak planlama kararlarının geliştirmeli,
- AOÇ arazisi üzerinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile KİT'lerin özelleştirilmesi aşamasında yitirilen AOÇ arazilerinin çiftliğe geri kazandırılması sağlanmalı,
- Kadastral kaymalar nedeniyle gerekli düzenleme ve parçalı şekildeki arazilerin ne şekilde bütünlleştirileceği koruma imar planında belirtilmelidir.

Ancak bu şekilde kanunun gerekçesinde sürekli ön plana sürülen bu değişiklik bir "yasal işgal" sürecine hizmet etme görünümünden kurtulabilir ve meşruiyet sağlayabilir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları ile yeraltı tünelleri ve yeraltı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan arazilerin bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilmesi hakkında.

Ankara Büyükşehir Belediyesi AOÇ ve etrafına ilişkin bütüncül kararları içeren üst ölçekli planı ve buna dayalı hiyerarşik planları ve yine AOÇ ve etrafından geçen ulaşım hatlarıyla ilişkin ulaşım master planını tüm uyarılara rağmen yapmamıştır.

AOÇ'den geçmesinin zorunlu olduğu iddia edilen ulaşım hatları bir plana dayanmamaktadır. Çoğunluğu günü birlik kararlarla oluşturulmuştur. Bunun örneği Sincan Metro hattıdır. 1994 tarihli son ulaşım ana planında bu hat banliyö hattı olarak görülmektedir. Metro hatlarında değişiklik yapıldığı için, metro hattı buradan geçmek zorunda gibi gösterilmektedir.

Yine zırlı birlikler önünden geçen yol genişletilemediği için her gün kaza olduğu iddia edilmekte ve teklifin bir bölümünün bu olumsuzluğu giderme amacıyla hazırlandığı söylenmiştir. Oysa Metro hattı yol genişlemesi ve hemzemin geçit düzenlemesi için, 29.05.1959 tarih ve 7310 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin g bendi[32] bu ihtiyacı karşılamaktaydı.

Buna karşın 5524 sayılı yasada bu konuda yeniden bir düzenleme getirilmiştir. Büyükşehir Belediyesi yasadan doğan haklarını kullanabilmesi için Ulaşım Master Planı'nı hazırlamalı, Bu plan doğrultusunda Koruma Amaçlı İmar Planını hazırlamalıdır. Bu doğrultuda da Tarım ve Köy İşleri Bakanlığından uygun görüşünü almalıdır.

Bu süreç tamamladıktan sonra, Ankara Büyükşehir Belediyesi, lehine tesis edilen bedelsiz intifa hakkını kullanabilir. Hazırlanacak "Ulaşım Master Planına" uygun olarak "Koruma Amaçlı İmar Planında" gösterilmeyen yol, meydan, üst geçit, alt geçit, raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için Belediye lehine intifa hakkı tesis edilemez. Bu alt yapı tesisleri, Koruma Amaçlı İmar Planında gösterilmediğinde, Ek 1. madde ve 5659 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince Özel bir kanun çıkartılması gerekir.[33] Bu sürece aykırılık kanuna aykırılık teşkil eder.

Koruma Nazım İmar Planı üzerinde kanunda belirtilen alt yapılar gösterilmeden, çiftlik arazisi üzerinde ne metro, tünel, üst geçit, alt geçit, ulaşım, anayol ve kavşak gibi teknik alt yapı ve ne de kapalı alan yapılabilir. Koruma Nazım İmar Planı ve ulaşım, çevre ve kent gelişim master planları yapılmadan teknik alt yapı yatırımlarının hangi parselden ne kadar arazi üzerinden ve nasıl geçeceği belli olmadan çiftlik arazisinin üzerinde ezbere ve gelişi güzel belirsiz bir şekilde hangi amaç için olursa olsun intifa hakkı tesisi mümkün değildir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile onaylı imar planlarında görülen Hayvanat Bahçesi alanının 10 yıllığına, Atatürk Orman Çiftliği ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebileceği hakkında.

Meclis gündemine getirilen yasa değişikliği teklifine ilişkin maddenin üçüncü fıkrası tüm AOÇ arazisini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır[34]. Buna karşın Meclisten geçen yasa değişikliğinde bu fıkra Hayvanat Bahçesi alanı ile sınırlanmıştır.[35] Bu noktada yasa koyucu bu fıkradaki düzenlemeye ilişkin iradesini sadece hayvanat bahçesi ile sınırlı tutmuştur. Bu noktada da onaylı imar planları üzerinde görülen hayvanat bahçesi vurgusu ile hali hazırda mevcut bulunan hayvanat bahçesi sınırlarını öngörerek bir

düzenleme yapmıştır^[36]. Bu durumda, daha önceden bir planı olmayan AOÇ alanında, hayvanat bahçesinin, Koruma Amaçlı İmar Planına yansıtılması için göz önünde bulundurulması gereken ilk kriter, kanun koyucunun fıkranın kapsamını daraltmasına yönelik iradesidir. Bu nedenle Uygulayıcılar Kanun'un bu hükmünü dolanarak Koruma Amaçlı İmar Planında, AOÇ arazisinde, mevcut hayvanat bahçesinden daha fazla bir alanı hayvanat bahçesi olarak gösteremez. Bu şekilde bir plan her şeyden önce, bu konuda uygun görüş vermesi gereken Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından reddedilmesi gerekir. Çünkü AOÇ Müdürlüğü kuruluş kanunda Hayvanat bahçesi temel bir amaç olmadığı gibi, Bakanlığın görevleri arasında da bu şekilde bir uygulamaya uygun görüş verebilecek bir dayanak bulunmamaktadır.

5. Koruma Amaçlı İmar Planı ve Hazırlanma Usulü

Atatürk Orman Çiftliği Ankara'nın toplumsal ve kültürel kimliğini, değerlerini temsil etmesi açısından son derece önemli bir alandır. Bununla birlikte Atatürk Orman Çiftliği'nin bulunduğu alanın, Ankara'daki kentsel yapılaşma alanının odağında olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bu noktadan hareketle Büyükşehir Belediyesi'ne Koruma amaçlı İmar planı hazırlarken, yürürlükteki mevzuata ve kentsel değerlere uygun hareket etmesi, yürürlükteki mevzuatın katılımcı karar alma süreçlerini işletmesi beklenir. Ancak, Ankara Büyükşehir Belediyesi hem 5524 sayılı kanuna hem de "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği"ne uygun davranmamıştır.

5524 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" ile eklenen Ek 1. Maddesinin 1.fıkrasında öngörülen, "Atatürk Orman Çiftliği dâhilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'i mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir." hükmü doğrultusunda Büyükşehir Belediyesi Koruma Amaçlı İmar Planı Hazırlama sürecini başlatacaktır. Ancak Büyükşehir Belediyesi, 5524 sayılı Kanun'un emredici hükmü karşısında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca, Atatürk Orman Çiftliği'nde Koruma amaçlı İmar Planı Hazırlamak için, UYGUNDUR, görüşü alıp almadığı anlaşılmamaktadır.

Bununla birlikte "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin" de Koruma Amaçlı İmar Planı 4. maddede tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, "Koruma amaçlı imar planı: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; halihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımı, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar planlarının gerektirdiği ölçekteki (...) planlardır.

Yine aynı yönetmeliğin 6. maddesinde de Koruma amaçlı imar Planı Hazırlama esasları belirtilmiştir. Adı geçen yönetmeliğin 6-f maddesinin de "Plan hazırlama süreci içerisinde idarelerce plan yapılacak alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve etkilenen hemşerilerin katılımı ile plan kararlarının oluşturulmasından önce sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması üzerine ve taslak planın oluşturulmasından sonra taslak planın görüşülerek koruma bölge kuruluna sunulacak son şeklini alması için asgari iki toplantı düzenlenir."

İlgili yönetmeliğin yukarıda vurguladığımız bendinde de belirttiği gibi, plan kararlarının oluşturulmasından önce, Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması için bir toplantının ilgili alanın tarafı sayılan ve yönetmelik tarafından da sayılan kurum ve örgütlerle bir toplantı yapılmalıydı. Bu toplantıdan elde edilen çıktılar doğrultusunda da ilgili idare tarafından oluşturulacak taslak plan yine konunun taraflarıyla, önerilerin ne kadar yansıtıldığı ne kadar amaca ve vizyona uygun hareket edildiğinin görüşülmesi içinde bir toplantı yapılması gerekir.

Yine adı geçen yönetmeliğin 6. maddesinin f bendine göre, "Ayrıca bu toplantılar ilgili meslek odalarına, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sivil toplum kuruluşlarına idarece toplantılardan on beş gün önce toplantılara ait dokümanlar ve gündem yazılı olarak da bildirilir. " denilmektedir. Yönetmeliğin 6. maddesinin f bendinde anılan toplantılara ait dokümanlar, yönetmeliğin 4. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre, toplantıdan önce tarafımıza ulaştırılması gereken dokümanlar şunlardır:

- 1) Arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırması.
- 2) Bu araştırmaya dayalı halihazır haritalar
- 3) Koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapıları(ayrıntılı mülkiyet desenleri v.b)
- 4) İdarenin bu yapıları iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri
- 5) Bölgeye ilişkin idarenin tasavvur ettiği Koruma esasları ve kullanma şartları, yapılaşma sınırlamaları, sağlaştırma, yenileme alan ve projelerinin dayanakları, uygulama etap ve programlarına yönelik alandaki hali hazır duruma yönelik bir raporu
- 6) Atatürk Orman Çiftliği'nin ekosistem özellikleri, endemik türleri, iklimik özellikleri gibi açık alan sistemine yönelik alt yapı bilgilerini
- 7) Yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımı, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarına ait belgeleri
- 8) Uygulamanın finansmanı ilkeleri ve dayanağına ait belgeleri
- 9) Koruma Amaçlı İmar Planı Teknik Şartnamesi Uyarınca, Sit Sınırlarının Biçimlenme Süreci, Kurul Kararları,
- 10) Sit Alanının Alan Bütününde ve Bölgedeki Yeri ve Önemine ilişkin belge ve bilgiler,

11) Daha önce yapılmış ve onaylanarak kesinleşmiş ve uygulamaya konulmuş değişik kapsam ve ölçekteki imar planları, değişiklikleri ve bunların etkilerinin analizi, yürürlükte olan planların kapasite ve uygulamadaki etkinliklerinin araştırılması, planlı uygulamalar, çok tekrarlanan plan değişiklik konuları, plan dışı kendiliğinden ya da düzensiz gelişmeler ve bunların etkilerinin analizi

12) Bu planlara ilişkin projeksiyonlara yönelik araştırmalar ve günümüz koşullarıyla yapılan karşılaştırılması,

Koruma amaçlı imar planı hazırlamadan önce adı geçen belge ve bilgiler yönetmeliğe uygun olarak taraflara ulaştırılması gerekir. Yine ilgili yönetmeliğin 6. f bendine göre Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlama sürecine ilgili kamu kurumu niteliğindeki Meslek Örgütleri ve sivil toplum kuruluşları çağrılmalıdır.

SONUÇ:

Yukarda ayrıntılı olarak belirtilen ve beş bölüm altında toplanan hukuksal çerçeveye aykırı tüm işlemlere göre planlama çalışması bilimsel verilere dayalı analiz, araştırma, değerlendirmeleri ve sentez içeren ve kararlar ile sonuçlanan planlama süreci yeniden tanımlanmalıdır.

TMMOB MİMARLAR ODASI, ANKARA ŞUBE

[1] 24.3.1950 tarih ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanuna eklenen, 21.06.2006 tarih ve **5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun**. 8.7.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazete.

[2] . İlk adı Orman Çiftliği olan, Atatürk Orman Çiftliği, 5/5/1925 tarihinde 20 bin dekar, daha sonra Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tatar ve Yağmurbaba gibi arazilerin satın alınmasıyla 52 bin dekar arazi üzerine kurulmuştur.

[3] Mustafa Kemal Atatürk, 11.06.1937 tarihli vasiyetnamesinde, “tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum” ifadesini kullanmıştır.

[4] Bunların genel özelliklerinin, kamu yatırımları ve tarıma dayalı sanayi yatırımları için tahsis (uçak fabrikası için Türk Hava Kurumuna, tohum ıslah istasyonu için Tarım Bakanlığına, kısa dalga verici istasyonu için Basın Yayın Genel Müdürlüğüne, mensucat sanayii için Sümerbank'a, bira fabrikası için Tekel'e vb.) olduğu görülmektedir.

[5] MADDE 10 - Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır.

Bu kanunun yayımı tarihinden önce resmî daire ve teşekküllere, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare meclisi kararı ve Tarım Bakanlığının muvafakatıyla satışı takarrür etmiş gayrimenkuller hakkında yukarı ki fıkra hükmü uygulanmaz.

Çiftlik içinde müteferrik durumda bulunan sahipli arazi parçaları Menafii Umumiye İstimlak Kararnamesi hükümlerine göre kamulaştırılabilir.

[6] ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNİN 8070 DEKARININ SATILMASI HAKKINDA KANUN

Kabul Tarihi: 29 Ocak 1954, Bu kanun ile: **a)** Etimesgut bölgesinde ikinci Zırlı Tugay tarafından halen işgal edilmiş bulunan 5450 dekar arazi ile askeri hava meydanı ittihaz edilen 650 dekar ve Çorakpınar mevkiine Muharebe Alayı ve Hava Kontrol Grubu tarafından işgal olunan 455 dekar ve yine Çoraktepe mevkiine Dördüncü Uçaksavar Bataryasının yerleştirilmiş bulunduğu 50 dekar olmak üzere ceman 6.605 dekar arazinin Milli Savunma Vekâletine, **b)** Güvercin istasyonu civarında Ankara Çimento Fabrikası ile tesis ve lojmanların inşa edilmiş olduğu 750 dekar sahanın Ankara Belediyesine, **c)** Devlet Demiryolları Hastanesinden Orman Çiftliği istasyonuna imtidat eden demiryolu ile asfalt yol arasında ve bir kısmı da bu asfalt yolun güneyinde olmak üzere ziraata elverişli bulunmayan 350 dekar çorak arazi ile Bahçelievler bölgesinde Fen Fakültesine mücavir 130 dekar ve İstanbul yolu ile Yenimahalle yıllarının birleşme noktasında iki parçada 80 dekar olmak üzere ceman 560 dekar arazinin muhtelif yapı kooperatiflerine, **d)** Fişek Fabrikası kuzeyinde, bu fabrika ile yeni İstanbul yolu arasında olup Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi depo ve tesislerinin kurulu bulunduğu 135 dekar arazi ile Akköprü bölgesinde İstanbul yolunun dördüncü kilometresi civarında 20 dekar olmak üzere ceman 155 dekar arazinin Etibank ile Kömür Satış ve Tevzi Müessesesine, ilgili Vekâlet veya teşekküllerle mutabık kalınacak bedel üzerinden satılmasına izin verilmiştir.

[7] ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNDEN (1.148.576) DEKARININ SATILMASI HAKKINDA KANUN. Kabul Tarihi: 10 Nisan 1957. Çıkarılan bu yasa ile Atatürk Orman Çiftliği Arazisi'nin 1.148.576 dekarının satılmasına izin verilmiştir. Bu yasaya göre, **a)** Ankara - Konya - Eskişehir ve Adana Devlet yolu için lüzumlu 240 dekar kadar arazinin Karayolları Umum Müdürlüğüne; **b)** Bira Fabrikası batısında 175,1 dekar arazinin, inşa edilmekte olan yeni Fişek Fabrikası ihtiyacı için ilâveten makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Umum Müdürlüğüne; **c)** Kadastronun 2108 ve 2113 adalarında kâin 125 dekar arazinin hububat silosu inşaat, tesisat ve müstemilâtı için toprak mahsulleri ofisi Umum Müdürlüğüne; **d)** Kadastronun 2107 adasında ve ayrıca Etimesgut Çakırlar bölgesinde ceman 2,8 dekar arazinin Sarıyar elektrik tesisleri enerji nakil hattı pylonları için Etibank Umum Müdürlüğüne ve bu bölgede münferit durumda kalmış bulunan 5 dekar arazinin de Sarıyar tesisleri vazifelilerinin mesken ihtiyacına; **e)** Kadastronun 2107 adasında 14 dekar arazinin kuşaklama kanalı tesisi için ve Çubuk Çayı üzerinde en çok 8 dekar arazinin de üç regülâtör muhafaza, bakım ve emniyet sahası olarak devlet Su İşleri Umum Müdürlüğüne; **f)** Gazi İstasyonu bölgesinde PTT binasının işgal etmekte olduğu 0,876 dekar arazinin PTT Umum Müdürlüğüne ve yine bu civarda mevcut jandarma ve polis karakol binaları için de beherine 0,4 dekarı tecavüz etmemek üzere 0,8 dekar arsının Hazineye; **g)** Çimento Fabrikası bölgesinde demiryolu ile Çubuk Çayı arasında kalan sahadan 110 dekarının, şehir havagazı ve elektrik tesisleriyle fabrika ve imalâthaneler inşası için belediyeye veya Devlet müesseseleri, İktisadi Devlet teşekkülleri yahut hususi sınaî teşebbüs sahiplerine; **h)** Macun Köyü mıntıkasında çiftlik ağılı ve civarı ile

Balıkli mevkiinde iki parçada 90 ve Balgat köyü mıntıkasında münferit durumda 20 parçada 327 dekar araziden 30 dekarının lise binası ve müstemilâtının inşası için Hazineye ve mütebaki kısmının ise mıntika çiftçilerine veya diğer isteklilere; satışına izin verilmiştir.

[8] ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNDEN 725 DEKARININ SATILMASI VE EVVELCE MÜBADELE EDİLMİŞ OLAN BİR KISIM ARAZİNİN İLGİLİ ŞAHİSLARA FERAĞININ İCRASI HAKKINDA KANUN. Kabul Tarihi: 29 Mayıs 1959. Bu kanun ile de: **a)** Sincanköy-Gazi istasyonları arasında inşa edilecek ikinci demiryolu güzergâhı için gerekli 150 dekar arazinin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletme umum Müdürlüğüne, **b)** Çimento Fabrikası civarında Ankara-İstanbul Demiryolunun güneyindeki araziden 25 dekarının Çöp kıymetlendirme Fabrikası inşası için Ankara Belediyesine, **c)** Marmara Köşkü ile Sivrihisar yolu arasında mevcut araziden 50 dekarının Şap Araştırma ve Mücadele Enstitüsü inşası için Hazineye, **d)** Yeni İstanbul yolunun kuzeyinde Tavukçuluk Enstitüsü hududundan itibaren batıya doğru imtihat eden araziden, zirai maksatlarla istimali mümkün olmayan 300 dekarının işçi meskenleri inşası için işçi Sigortaları Umum Müdürlüğüne, **e)** Aynı araziden 150 dekarının Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu işçileri için mesken inşası maksadı ile Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna, **f)** Yine bu araziden 50 dekarının Atatürk Orman Çiftliği işçi ve müstahdemlerine mesken inşa edilmek üzere Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne, **g)** Ankara şehri imar nâzım planı gereğince Çiftlik arazisinden açılmasına zaruret görülen yollar için lüzumlu arazinin Ankara Belediyesine, ilgili idarelerle Çiftlik Yönetim Kurulu arasında tespit ve emsalinin satış ve günün rayicine satılmasına izin verilmiştir.

[9] ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜLKİYETİNDEKİ BİR KISIM ARAZİNİN DEVREDİLMESİNE İZİN VERİLMESİ HAKKINDA KANUN. Kabul Tarihi: 24 Mayıs 1983. Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 27 Mayıs 1983 - Sayı: 18059. Bu yasa ile: "Atatürk Orman Çiftliği mülkiyetinde olup; **a)** Milli Savunma Bakanlığı kullanım bölgesinde bulunan Yenimahalle İlçesi, Çayyolu (Kutugün) Köyü sınırları içerisindeki 647, 648, 649, 662, 665, 668 parsel sayılı toplam 767 708 metrekare arazi ile Milli Savunma Bakanlığınca kullanılmakta olan Yenimahalle İlçesi Macun Mahallesi sınırları içerisindeki 3427, 3428, 3429 parsel sayılı toplam 488 500 metrekare arazinin, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı arasında tespit edilecek bedelle, Milli Savunma Bakanlığına tahsis edilmek üzere Hazineye, **b)** Çankaya İlçesi, Balgat köyü sınırları içerisindeki 2093/3, 2095/1, 2096/30, 35, 61, 83 parsel sayılı toplam 396 312 metrekare arazinin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Gazi Üniversitesi Rektörlüğü arasında tespit edilecek bedelle Gazi Üniversitesine, **c)** Ankara-İstanbul yolunun 7+860 ıncı km.'si ile Ankara-Eskişehir yolunun 7+200 üncü km.'si arasını birbirine bağlayan ve Ankara nazım planına göre Ankara yeni çevre yolunun bir parçasını ve Anadolu Bulvarının devamını teşkil edecek şekilde inşa edilecek ve Atatürk Orman Çiftliği arazisinden geçecek olan çift yol için toplam 186 441 metrekare arazinin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Bayındırlık Bakanlığı arasında tespit edilecek bedelle Karayolları Genel Müdürlüğüne, Devredilmesine 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 10 uncu maddesi hükümlerine göre izin verilmiştir."

[10] Tarımda yaşanan son özelleştirme dalgası ile de, MEY Gıdanın aldığı TEKEL içki fabrikalarının % 90'ı uluslar arası tekelere satılmış, böylece bir ABD Firması bile AOÇ içinde arazi sahibi olmuştur.

[11] Bugün Ankara'nın doğu kesiminden başlayarak batı yönüne doğru uzanan bir dizi halindeki, Gençlik Parkı, eski Hipodrom, Atatürk Orman Çiftliği, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe ve Bilkent Üniversitelerinden oluşan arazi topluluğu, başkentin havalandırma koridoru özelliğini taşımaktadır. Ancak, eski hipodromun kaldırılarak bu alanın yapılaşmaya açılması, AOÇ arazisinden satın alınarak yapılan toptancı hali, traktör ve çimento fabrikaları ile TMO silosu yeşil kuşağı zedeleyen olumsuz yapılaşmalardır. Bunun yanında, çıkarılan özel kanunlarla bazı yapı kooperatiflerine mesken yapımı için 941 dekar arazi verilmesi, sürecin geldiği noktayı işaret etmesi bakımından önemlidir.

Diğer taraftan AOÇ arazisi içinden demiryolu ve karayolu geçişleri mevcuttur. Doğu Batı ekseninde AOÇ'den geçen yollar; İstanbul yolu, Eskişehir yolu, Ümitköy-AŞTİ yolu, Ankara-Polatlı demiryolu ve banliyö hattı, Ümitköy ve Sincan metro güzergâhlarıdır. Kuzey Güney ekseninde AOÇ'den geçen yollar ise Konya yolu, Ostim-Söğütözü yolu, Anadolu Bulvarı ve Etimesgut yolu olarak sayılabilir.

Özel kanunlarla yol geçişleri için verilen toplam arazi miktarı 1070 dekadır. Ayrıca mülkiyeti halen AOÇ Müdürlüğüne ait olduğu halde çiftlik arazisinden geçen yol ve kavşaklar da mevcuttur. Üstelik Çiftlik Yönetimi bu alanların emlak vergisini de ödemektedir.

[12] Bu alanda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun tarihi sitlere yönelik 19.4.1996 gün ve 417 ve 421 sayılı ilke kararları ile 5.11.1999 tarih ve 659 sayılı ilke kararındaki korumaya yönelik şartlar geçerlidir. Bu nedenle, çiftlik arazisi üzerinde yapılacak tasarrufların, SİT kararlarına uygun olması zorunlu görülmektedir.

[13] Günümüzde, AOÇ; 10.413 dekar kuru ve sululu tarla tarımı yapılan, fidan ve süs bitkisi üretimi yapılan ve çayır mera arazisi; 11.504 dekar orman ve park alanı; 6.881 dekar kiralınmış alan, 4.275 dekar taşocağı, bataklık, yol, kanal, bina vb. ve 320 dekar hayvanat bahçesi olmak üzere toplam 33.393 dekar araziye sahip bulunmaktadır.

[14] Eski Tarım ve Köy İşleri Bakanı Sami Güçlü AOÇ için hayallerini şöyle sıralıyordu:

"Başkentin ortasında artık nadasla tarım yapamayız. Atatürk Orman Çiftliği mirasçısının adına yakışır bir şekilde uluslararası bir merkez haline getireceğiz. Turist rehberleri ülkemize gelen yabancı ziyaretçileri başkent Ankara'da yapılacak bu mekan programlarına almadan gönderemeyecekler. Plan sayesinde hem Ankaralılar güzel bir ortama kavuşmuş olacak hem de başkente uluslararası bir ün kavuşturacağız."

Atatürk'ün çiftlikle ilgili "Halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler ile hilesiz ve nefis gıda maddeleri temin eyleyin" şeklindeki vasiyetinden yola çıkarak başlatılan çalışmada, yeşil alan ile mevcut park ve dinlenme alanlarının daha da genişletilecek. Çiftliğin içindeki 320 dekarlık hayvanat bahçesi, bin dekarla yükseltirken çiftlik içindeki hayvanlar ABD'deki hayvanat bahçesinde olduğu gibi doğal ortamlarında yaşayabilecek. Hayvanlara sınırsız ve özgür bir alan verilirken, dünyanın çeşitli yerlerinde ender bulunan hayvanlarla hayvanat bahçesi getirilecek. Parkın büyük bir kısmı Ankaralıların gün içinde dinlenebilecekleri, doğa ile iç içe olabilecekleri suni göletler ve çim alandan oluşacak. Genelde Amerikan filmlerinde görülen şehir içindeki ormanlık dinlenme alanları için bugün 6 bin 680 dekar olan park ve orman alanı hazırlanacak plan ile birlikte 20 bin 82 dekara kısaltılacak ve böylelikle dünyanın en büyük parkları arasında yer alacak.", **AOÇ Baştan Sona Değiştiriliyor**, <http://www.memurlar.net/haber/12115/>, 15.11.2004.

[15] Mustafa Kemal, 11.6.1937'de kaleme aldığı vasiyetnamesinde şunları belirtir: Başvekâlete, Malum olduğu üzere, ziraat ve zirai iktisat sehasında fenni ve ameli tecrübeler yapmak maksadıyla muhtelif zamanlarda memleketin muhtelif mıntıklarında müteaddit çiftlikler tesis etmişim. On üç sene devam eden çetin çalışmaları esnasında faaliyetlerini; bulundukları iklimin yetiştirdiği her çeşit mahsulattan başka, her nevi ziraat sanatlarına da teşmil eden bu müesseseleri ilk senelerden başlayan bütün kazançlarını inkişaflarına sarf ederek, büyük küçük müteaddit fabrika ve imalathaneler tesis etmişler, bütün ziraiat makina ve aletlerini yerinde ve faydalı şekilde kullanarak bunların hepsini tamir ve mühim bir kısmını yeniden imal edecek tesisat vücuda getirmişler, yerli ve yabancı bir çok hayvan ırkları üzerinde çift ve mahsul bakımından yaptıkları tetkikler neticesinde, bunların muhitte en elverişli ve verimli olanlarını tesbit etmişler, kooperatif teşkil suretiyle veya aynı zahiyyette başka suretlerle civar köylerle beraber faydalı şekilde çalışmışlar, bir taraftan da iç ve dış piyasalarda daimi ve sıkı temasta bulunmak sureti

ile, faaliyetlerini ve istihallerini bunların isteklerine uydurmuşlar, ve bu bugün her bakımdan verimli, olgun ve çok kıymetli birer varlık haline gelmişlerdir. Çiftliklerin yerine göre araziye islah ve tanzim etmek, muhitlerini güzelleştirmek, halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler, hilyesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek, bazı yerlerde ihtikarla fiili ve muvaffakiyetli mücadelede bulunmak gibi hizmetleri de bulunmak zikre şayandır. Bünyelerinde metanetini ve muvaffakiyetlerinin temelini teşkil eden geniş çalışma ve ticari esaslar dahilinde idare edildikleri, ve memleketin mıntıklarında da, mümesilleri tesis edildiği takdirde, tecrübelerini müsbet iş sahasından alan bu müesseselerin ziraat usullerini düzeltme, istihsalatı artırma ve köyleri kalkındırma yolunda devletce alınan ve alınacak olan tedbirlerin hüsnü intihap ve inkişafına çok müsait birer amil ve mesnet olacaklarına kani bulunuyorum, ve bu kanaatle, tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye hediye ediyorum. Çiftliklerin arazisi ile tesisat ve demirbaşını mücmel olarak gösteren bir liste ilişiktir. Mukatazi Kanuni muamelenin yapılmasını dilerim. II.VI.1937 Kemal Atatürk. "

[16] Kent Tarımı kavramı, kentlerde ve kentlerin yakın çevresinde yaşayan ailelerin, kendi beslenme ihtiyaçlarını sağlamak ve/veya ek gelir elde etmek gibi ekonomik yaklaşımlarla piyasaya dönük gıda üretimi yapmak için çevrelerinde yer alan sınırlı miktardaki kaynakları (toprak, su vb.), ekolojik sistemle uyumlu biçimde kullanmak suretiyle tarımsal aktivitelerde bulunmalarını açıklamaktadır. Uzak Doğu ülkelerinden, Latin Amerika'daki pek çok ülkeye kadar yaygın biçimde uygulanmaktadır. Tarımın, kent sisteminin tüm alanlarıyla sağlıklı bir biçimde bütünleşmesinin beraberinde getireceği faydaların ortaya konması, bu kavramın tam olarak anlaşılmasının yolu olacaktır. Kent Tarımı, beslenme ve gıda güvencesi, kentlerde işsizlikle aktif mücadele ve çevre kirliliği ve ekolojik yaşam gibi ana başlıklar altında tanımlanabilecek sorunlara karşı yeni çözümler sunmaktadır.

[17]Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun sit derecesinin saptanmasına ilişkin 7.5.1998 günlü ve 5742 sayılı kararıyla 1. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenen Atatürk Orman Çiftliğinin sit alanı olarak tescil edilmesine ilişkin aynı Kurulun 2.6.1992 günlü ve 2436 sayılı kararının gerekçesinde, çiftçiye önderlik ederek modern tarım yönteminin yurdun her köşesinde uygulanabilmesi ilkesinden hareketle tarım olgusunu önemli bir öge olarak ele alan, bunun yanı sıra başkent Ankara'ya yeşil alan kazandırmak amacıyla Atatürk'ün mirası olan ve çağdaş gereksinimlere göre geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılacak yaşıtlması gereken Atatürk Orman Çiftliğinin içerdiği tarihi, kültürel ve doğal özellikleri nedeniyle sit alanı olarak tescil edildiği belirtilmektedir

[18] Öte yandan, Danıştay 6.Dairesinin, duraksamanın doğmasına neden olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun doğal sitlerle ilgili 5.11.1999 günlü ve 659 sayılı ilke kararında yer alan I. derece doğal sit alanlarında mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebileceği hükmünün iptalini de içeren kararının, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün kendisine Kanunla görev olarak verilen tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerini sürdürmesini engelleyebileceği biçiminde yorumlanması olanağı da bulunmamaktadır. Kaldı ki, Koruma Yüksek Kurulunun tarihi sitlerle ilgili 19.4.1996 günlü ve 421 sayılı ilke kararının koruma ve kullanma koşulları başlıklı bölümünün (f) bendinde yer alan, önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına ilişkin hüküm halen yürürlükte bulunduğundan, bu ilke kararı doğrultusunda da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün tarımsal faaliyetine devam edebileceği kuşkusuzdur (...) Kuruluşundaki amacı ve görevi Kanunla belirlenen A.O.Ç. Müdürlüğünün kurul kararı ile amacının ve fonksiyonlarının engellenmesi veya kaldırılmasının hukuken mümkün olmadığı açıktır. T.C. Danıştay 1. Daire E. 2003/133 K. 2003/141 T. 22.10.2003

[19] Karar Sayısı: KHK/441, **Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 9 Ağustos 1991 - Sayı: 20955 (Mükerrer)**

[20] Tarım ve Köy işleri Bakanlığının Kuruluş Kanunu'na göre Bakanlığın amacı birinci maddede belirtilmiştir. Buna göre Bakanlığın amacı: **"Kalkınma plan ve programları doğrultusunda, köylerin kalkındırılması, tarım ve hayvancılığın geliştirilmesini sağlamak, görev alanına giren altyapı tesisleri ile tarımsal, sosyal ve ekonomik kamu hizmetlerinin yürütülmesidir."** Yine Bakanlığın Kuruluş Kanunu'nun ikinci maddesinde de Bakanlığın Görevleri sayılmıştır. 2. maddenin I bendinin **"Taşınır, taşınmaz çiftçi mallarının korunmasını özel kanunlara göre sağlamak için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak ve tarım dışında kullanılmaya tahsis edilecek araziye tesbit etmek, bunların kullanılmasına izin vermek için ilgili kuruluşlarla koordinasyon sağlamak,(...)"** bölümü AOÇ gibi tarım arazileri için torba hüküm niteliğindedir.

[21] **Atatürk Orman Çiftliği Müdür Ve Personelinin Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik**, Bakanlar Kurulu Karar Numarası ve Tarihi: 4/579 - 6.4.1953, Dayandığı Kanun Numarası ve Tarihi: 5659 - 24.3.1950, **Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 8 Haziran 1953 - Sayı: 8428**

[22] **Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Bütçe Yönetmeliği**, Bakanlar Kurulu Karar Numarası ve Tarihi: 99/13847 - 8.12.1999, Dayandığı Kanun Numarası ve Tarihi: 5659 - 1.4.1950, **Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 19 Ocak 2000 - Sayı: 23938**

[23] Bu konuda bakınız, **Danıştay 1. Daire E. 2003/133 K. 2003/141 T. 22.10.2003** tarihli kararı.

[24] Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, Resmi Gazete Tarihi 08/07/2006, Resmi Gazete Numarası 26222.

[25] Adalet Ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili

Salih Kapusuz'un Teklifi: Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Deği-şiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi:

MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1- 24/3/1950 tarih ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği sınırları dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köy işleri Bakanlığının uygun görüşü ile yapılan imar planları kapsamında bulunup, sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parseli yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, aynı plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

İmar uygulamaları neticesinde yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları için gerekli arazi ve yeraltı tünelleri yapılması planlanan araziler kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak; bunların dışında kalan diğer araziler, bedeli mukabilinde, Atatürk Orman Çiftliği Yönetim Kurulu ile Ankara Büyükşehir Belediyesi arasında tespit ve emsalinin satış ve günün raycine göre Tarım ve Köy işleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilebilir ve/veya intifa hakkı tesis edilebilir.

Tarım ve Köy işleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazileri, rekreasyon, park, ağaçlandırma alanı, spor, hayvanat bahçesi ve kültür alanı olarak, 10 yılı aşmamak şartı ile (herhangi bir şekilde Tarım ve Köy işleri Bakanlığının ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile) Atatürk Orman Çiftliği Yönetim Kurulu ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak yazılı bir protokolle, Ankara Büyükşehir Belediyesine tahsis edilebilir. Yukarıdaki amaçların gerçekleştirilmesi için yapılacak kapalı tesislerin taban alanı, Atatürk Orman Çiftliği arazisinin % 5'ini geçemez.

Adı geçen araziler, belediyece hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Yukarıdaki maddelerde belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün tespiti halinde bu arazilerin mülkiyeti ve/veya intifa ve/veya işletme hakkı Atatürk Orman Çiftliğine derhal iade edilir.

[26]Kapusuz, **İlgili Kanun teklifinin** Genel Gerekçesinde şu ifadelerle yer vermiştir: Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Atatürk Orman Çiftliği sınırları dahilinde bulunan yollar ve bu sınıra yakın meskûn mahallerde yaşayan vatandaşlar dolayısıyla bugün yüzlerce davayla uğraşmak durumundadır. Geçmişten gelen bu hukukî ihtilaflar dolayısıyla hem vatandaşların mağduriyetini gidermek, hem kamu

yararını gözetmek hem de Atatürk Orman Çiftliği sınırlarını korumak bir gerekliliktir. Ankara'nın büyümesi, çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Özellikle kamu yararı amacıyla yapılacak olan yol, alt ve üst geçitler ile metro çalışmaları, maalesef kanunî engeller dolayısıyla yapılamamaktadır. Atatürk Orman Çiftliği arazisinin Ankara'nın değişik yerlerine yayılmış olması dolayısıyla yapılan planlamalarda, arazinin sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parselasyon çalışması yapılamamakta, bu suretle, araziye sınırı olan meskûn mahallerde yaşayan vatandaşlarımız ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü arasında yıllarca süren hukukî ihtilaf doğmaktadır. Teklif, işte bu amaçla hazırlanmış olup hem kamu yararı gözetilecek hem de Atatürk Orman Çiftliği arazisi yapılacak olan parselasyon çalışmaları ile korunmuş olacaktır.

[27] Madde 1.- Atatürk Orman Çiftliği arazisinin Ankara'nın değişik yerlerine yayılmış olması dolayısıyla yapılan planlamalarda, arazinin sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamamakta, bu suretle Atatürk Orman Çiftliğine sınırı olan bir çok bölgede vatandaşlar ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü arasında hukukî ihtilaflar yaşanmaktadır.

Ankara'nın süratle büyümesi neticesinde yeni yapılacak yol ve alt-üst geçitler ile metro çalışmaları yapılması gerekirken kanunî engeller dolayısıyla hukukî ihtilaflardan dolayı bu tür çalışmalar yapılamamaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği arazinin kanunla tahdit edilmiş bir kısmının yerel yönetimlere tashihi, kamu yararına daha uygun olacaktır. Ancak belediyelerin keyfî uygulamalarını önlemek amacıyla sınırlamalar getirilmiştir. Yine aynı amaçla belediyenin Atatürk Orman Çiftliği arazilerini bu amaçlar dışında kullanılması engellenmiştir.

Teklifte, Atatürk Orman Çiftliği arazinin bütünlüğünün korunmasına dikkat edilmiştir. Yine vurgulamak gerekir ki, maddenin temel amacı, oluşan mağduriyetleri gidermek, kamu yararına uygun çalışmaları yapabilmek ve bu araziye her türlü hukukî ihtilaftan korumaktır

[28] MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'î mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar üçüncü şahıslarla Atatürk Orman Çiftliği arasındaki hukukî ihtilafların çözümü için imar planlarının uygulanmasında sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, hukukî ihtilafların olduğu plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.

Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir. Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Hayvanat Bahçesi içerisindeki işletmeler tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü şahıslara kiraya verilebilir.

Büyükşehir Belediyesine tahsis edilen araziler, Büyükşehir Belediyesince hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Yukarıdaki fıkralarda belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün ve/veya kullanımın tespiti halinde bu arazilerin intifa ve/veya işletme hakkı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne derhal iade edilir.

Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz.”

[29]Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kabul Tarihi: 10 Temmuz 2004, Resmi Gazete ile Neşir Ve İlânı: **23 Temmuz 2004 - Sayı: 25531** GEÇİCİ MADDE 1.- Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde büyüşehirin 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarını yapar veya yaptırır.

[30] 1992 yılında doğal ve tarihi sit kapsamına alınan AOÇ'nin sit kapsamındaki DDY, TEKEL, TİGEM, ÇİMENTO ve FİŞEK Fabrikaları ile MİTAŞ'ın bulunduğu bölgelerle birlikte bir bütünlük içinde planlanmalı,

[31] AOÇ arazisi üzerinde bulunan 194 lojman ve bahçelerine ait arazilerin çiftliğe iadesi için gerekli önlemler alınmalı,

[32] Kanun No: 7310, Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 725 Dekarının Satılması Ve Evvelce Mübadele Edilmiş Olan Bir Kısım Arazinin İlgili Şahıslara Ferağının İcrası Hakkında Kanun, 1-g) **Ankara şehri imar nâzım plânı gereğince Çiftlik arazisinden açılmasına zaruret görülen yollar için lüzumlu arazinin Ankara Belediyesine,İlgili idarelerle Çiftlik Yönetim Kurulu arasında tesbit ve emsalinin satış ve günün ravyicine satılmasına izin verilmiştir.** Kabul Tarihi: 29 Mayıs 1959 Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 6 Haziran 1959 - Sayı: 10224 3.t. Düstur, c.40 - s.1217

[33] “5659 sayılı Yasanın 9 ve 10. maddelerinde yer alan hükümlerde, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün bütün mallarının Devlet malı hükmünde sayılması ve taşınmazlarının gerçek veya tüzel kişilere devir ve temlik ile kamulaştırılmasının özel bir kanunla izin alınmasına bağlanması suretiyle bu malların ve taşınmazların özel olarak korunması ve tahsis edildiği amacın dışında kullanılmaması esası kabul edilmiştir.

2942 sayılı Yasanın 30., 3194 sayılı İmar Kanununun 14. maddelerinde öngörülen idari ve kanuni irtifak hakları, mülkiyet hakkına genel olarak getirilen ve taşınmazın malikine yükletilen bir yükümlülük niteliğindedir. Özel bir kanunla kurulan ve bütün malları bu kanunla özel koruma altına alınan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisi üzerinde, plan gereği de olsa gerçekleştirilmek istenen yol yapımıyla ilgili hizmetler ve işlemler, mülkiyet hakkına yönelik olduğundan irtifak hakkının sınırlarını aşmakta, doğrudan mülkiyet hakkıyla ilişkili hale gelmektedir. Zira, istem yazısında 49 yıllık irtifak hakkı tesisinden söz edilmekte ise de, imar planında öngörülen ana arterleri birbirine bağlayan bir yolun, süreli irtifak hakkına konu olması, diğer bir deyişle ilelebet kamunun kullanımına sunulacak yolun yapımının, süreli irtifak hakkı tesisine gerçekleştirilmesi düşünülemez. Ayrıca, Türk Medeni Kanununun 797. maddesinde irtifak hakkı için öngörülen süreler, yargı kararlarıyla kıyasen irtifak hakları için de uygulanmakta olduğundan, taşınmaz irtifakında yüklü taşınmazın irtifak yükü, mülkiyet hakkının özünü boşaltacak niteliğe dönüşemez. Durum böyle olunca, özel bir kanunla bütün malları

ve taşınmazları koruma altına alınmış, Atatürk Orman Çiftliğinin mülkiyetindeki taşınmazların devir ve temlik ile kamulaştırılmasının ancak özel bir kanunla izin alınmasına bağlı olduğu anlaşılmaktadır." **T.C.Danıştay 1. Daire E. 2004/607K. 2005/307T. 3.3.2005**

[34] Bakınız Dip not 27.

[35] Bakınız Dip not 30.

[36] CHP grubu adına yasa ile ilgili görüşlerini dile getiren Ali Topuz kürsüden şu noktayı vurguluyordu: "Üçüncüsü, halen orada var olan hayvanat bahçesinin modernleşmesine kapı açılıyor. iyileştirilmesine kapı açılıyor ve bu iş yapılırken de, Atatürk Orman Çiftliği idaresinin herhangi bir maddi masraf ve ödeme yapmasına gerek kalmadan yapılacak bunlar." Ali Topuz, **Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 22 Cilt: 124 Yasama Yılı: 4118 inci Birleşim 21 Haziran 2006 Çarşamba , s.20.

Okunma Sayısı : 4988